

Eiker Digitale Bibliotek

I. Part

Om Egnens naturlige Beskaffenhed

§ 1. Om Stedets Navn, Strænder, Strækning, Bierge etc.

Eger, som Hoved-Sognet kaldes efter den nu brugelige bløde Udtale, heder dog rettere efter Bøndernes Mundart Eker, og i gamle Dage Eikar item Eikiom *), hvortil den tilforn voxende Eeg, paa Norsk Eik, hvoraf endnu sees Levninger, rimelig har givet Anledning. Det store færske Vand Ekern med hosliggende Eekstrand, synes ogsaa deraf at have faaet Navn, helst siden sammesteds endnu voxer en

temmelig Deel Eege-Træer, fornemmelig paa Grændserne af Jarlsberg Grevskab. Eikiom i plurali eller fleer Tallet synes dannet efter det tilgrænsende Modum, hvilket ikke efter Jonges Geographie bør udledes af Elvernes Møde og Sammenstød; men af de der værende Moer; Sletter og sandige Heder. Ligesom man da har kaldet det ene Modum og Moerne, saa det andet Eikiom af Eege-Træerne.

I henseende til Beliggenheden hører dette Sogne-Kald til Aggerhuus Stift, Buskerud Amt, Kongsberg Provstie; Eger, Lier, Modum, Sigdal-og Hurum Fogderie; Eger, Modum og Sihgdals Sorenskriverie. Angaaende Poli-Høiden, da er Hougs Kirke, efter Kartet ansat til 59 46 1/2' nordlig Brede, som nok ikke vil meget feile; er dette maaskee 1 til 2 Minut for lidet, bliver dog 59 52' efter Wangensteins Kart, alt for meget. Dog for at afgjøre dette med fuldkommen Nøiagtighed, bliver det vel best at oppebie de astronomiske Observationer, som nu omstunder i dette Rige blive foretagne. Stedets Grændser ere Modum i N., Lier O., Grevskabet Jarlsberg, især Skouger Sognekald i S., Sandsvær og Nummedal i V. Den Tid Eger Sognekald laae under Oslo Bispestoel, skal dets Grændser meget nøie være fastsatte ved visse Mærker i Klipperne, som endnu tildeels skal være tilsyne. Hvorom mere 28 §. Ligeledes ere Grændserne imellem Eger og Kongsberg i de seenere Tider nøie bestemte, da Bergstadens Jurisdictiones Strækning nøie maatte beskrives og bestemmes imod Land-Jurisdictionen, neml. i N. til Nummedal, i S. og V. til Sandsvær, og i O. til Eger, som altsammen sees af en Grændse-Ju-

risdictions-Ret af 15de Octobr. 1736, hvoraf Hr. Justice-Raad Lange paa Kongsberg har været saa god at meddeele mig Copie. Deraf vil jeg kun anføre dette, at Deelet gaaer paa den østre Kant fra Nord efter Sulusaaen, saa en høi Berg-Nabbe (Bierg-Knolde) ved Navn Steenaas Knotten, hvorhos er en stor Steen, og under samme nogle Mærker fra gamle Tider, til Beviis for Sogne-Delingen imellem Eger, Nummedal og Sandsvær. Ligeledes at i Øvre Korsbakken midt paa Almeenveien, som gaaer fra Kongsberg til Eger, ere de sædvanlige Mærker af 2 Hamre i Kryds udhugne, som man kalder Schlegel und Eisen.

Præstegieldets Strækning er temmelig regulair, da det egentlig bestaaer af 2de Dale, af hvilke den ene, som udgjør Hoved-Strækningen gaaer fra Lier, eller Byen Bragnes, først 2 Mile i V., og siden til Sognets øverste Grændser $2 \frac{1}{4}$ Miil i N.; den anden og mindre strækker sig i S. $1 \frac{1}{4}$ Miil. Begge disse Dale-Strækninger indsluttes af sammenhængende Bierge paa Siderne og giennemskiæres paa langs af 2de Elve, af hvilke den første, som følger Hoved-Strækningen, heder i Begyndelsen Drams- siden Eger-Elv; den anden, som følger den anden Dale-strækning, Vestfossens- eller Loes-Elv, hvorom siden mere. Alt dette er noget, som Eger har tilfælles med andre Steder i Norge, som gemeenlig bestaae af visse imellem Biergene liggende Dale, og kan kun beboes paa begge Sider af Elverne. Hvorimod den har dette forud, at Fieldene ere mindre høie og Dalene mindre trange end sædvanligt; hvoraf følger, at Grunden er mere plat, jevn og lige, og kan næsten

overalt beboes. Kongeveien falder derfor næsten overalt igiennem smukke og velbebyggede Gaarder, og er af samme Gaarders Giærder paa begge Sider indsluttet, saa man umelig kan tage fejl af Veien. Hist og her paa Siderne kan vel findes en og anden Moe eller med Skov bevoxet Hede, som Soelberg-Moen, Præstegaards-Moen, Skodts-Moen, eller endeel til Agerdyrkning ubeqvemme Klippe-og Biergstrækninger. Men for Resten er hele Præstegieldets Grund enten beboet, det er til Ager og Eng anvendt, eller kunde i det mindste dertil paa de allerfleste Steder anvendes.

Præstegieldets største Brede fra NV til SO. er 4 1/2 Norske Mile, og dets største Længde fra O. til V. 3 Norske Mile; Omkredsen omtrent 14 Mile, og den hele Grund eller Indhold 3,234,765,625 Qvadrat Alne. Deraf:

Ager og Eng eller dyrket Land	602,000,000
Fæe Haver, hiemme ved Gaarderne	296,595,000
Vand - - - -	626,500,000
Skov - - - -	1,219,266,425
Udyrkede Moser og Heder -	368,000,000
Bare eller skaldede Bierge -	<u>122,404,200</u>
Tilsammen -	3,234,765,625
	Qvadrat Alne.

Denne beregning kan vel ikke udgives for gandske nøiagtig, da ingen af Delene er fuldkommen geometrice opmaalt; men er dog giort efter et Kart omtrent et Par Alne i Længde og Brede, som Capellannen Hr.Lorentz Budde har forfærdiget derover, og hvorpaa enhver af Delene i Qvadrater er afmaalt, følgelig vil den komme Sandheden temmelig nær.

Biergenes Høide er ikke heller, enten trigonometrice, eller ved Barometer afmaalt. Desuagtet maae jeg, medens jeg taler om Grunden, nævne de fornemste og høieste. Det høieste af alle de Fielde, man her bliver vaer, er uden Modsigelse Jonsknudden, hvor Skyerne idelig brækkes, og Sneen først viser sig om Høsten. Men det samme ligger ovenfor Kongsberg 21 Grader V. til S. fra Hougs Præstegaards Huse, altsaa uden for dette Præstegiolds Grændser. Inden for Grændserne er Westby-Varde, omtrent 1 3/4 Miil fra Præstegaarden, efter almindelig Meening det høieste. Herfra har man Udsigt over den største Deel af Eger, Modum, Sigdal, Flesberg, Ringeruge, og de v.d. samme liggende store Vande Tyrifjorden og Holsfjorden. Her har og været en Varde med Vagthuus, som nu er forfalden. Guri-Kolden ikke langt derfra kan og regnes blant Egers høieste Fielde. De øvrige høie Fielde ere i Øvre-Sandfierdingen Snau-Kollen, Loker-Aasen og Hougfield; i Nedre-Sandenfierdingen Solberg-Aasen, som jeg selv har besteget, og hvis Varde tiligemed Vagthuset endnu er ved Magt. I Milesviefierdingen Leykienfield, hvorfra haved Udsigt over Lier, Asker, Agger, Christiania, Næsodden, Aas, Vestby, Røgen, Hurum, Skouger og Sande; dernæst Høifieldene, hvorpaa ligger Glanabierget (Skue-Bierget) fordi derfra ligeledes falder smuk Udsigt. Syre-Kirke er her en opreist Steenhob paa et høit Sted, og Kyrkollen, en Klippe-Figur, der langt fra forestiller en Koe, som malkes af en Pige. I Fiskum-Annex er Gunildrud-Kollen og Næss-Field de høieste. Det første har en umaadelig stor

Stene opreist Skandse, hvorom siden mere. Det andet, som jeg selv har besøgt, har Grændse-Mærke imellem Eger og Sandsvær udhugne i Klipperne. Under samme Næsfield paa Eger Grund ligger en Sø kaldet Fiskeløs, hvori vare ingen Fiske for 40 Aar siden. Men den har nu ingen Mangel, siden en ved Navn Erich Mossabek bragte Fiske af andre Vande didhen.